

ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

**ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 16 ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΓΡΙΑΣ ΖΩΗΣ ΝΟΜΩΝ
ΤΟΥ 2003 ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2015 (ΑΡΘΡΑ 6.3 ΚΑΙ 6.4 ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 92/43/ΕΟΚ)**

**ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ
«ΘΑΛΑΣΣΙΝΕΣ ΣΠΗΛΙΕΣ» ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΕΓΕΙΑΣ**

*Η Μελέτη εκπονήθηκε σύμφωνα με την απόφαση που λήφθηκε στη σύσκεψη των
Υπουργών Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος και Εσωτερικών στις
22 Μαρτίου 2018, για τις αναπτύξεις στην περιοχή των «Θαλασσινών σπηλιών»
του Δήμου Πέγειας*

**ΤΟΠΟΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ (ΤΚΣ) “ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ ΑΚΑΜΑ” – “CY4000010”
ΖΩΝΗ ΕΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ (ΖΕΠ) “ΖΩΝΗ ΕΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ
ΑΚΑΜΑ” - “CY4000023”**

**Αρ. Φακέλου
02.15.003.001
02.15.004.031.001**

Μάρτιος, 2019

Πίνακας Περιεχομένων

1	Εισαγωγή	4
2	Στόχοι της Μελέτης	4
3	Περιοχή Μελέτης	5
4	Διαδικασία αξιολόγησης Δέουσας Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον	6
4.1	Συνεδρία ad hoc επιτροπής	6
4.2	Νομικό Πλαίσιο	6
4.3	Στοιχεία και πληροφορίες που αξιολογήθηκαν	7
5	Οικότοποι και είδη χαρακτηρισμού των περιοχών του Δικτύου Natura 2000	9
6	Οικότοποι και είδη που καταγράφηκαν στην Περιοχή Μελέτης	11
6.1	Οικότοποι	11
6.2	Είδη χλωρίδας	12
6.3	Είδη πανίδας	13
6.3.1	Θηλαστικά	13
6.3.2	Ερπετά	14
6.3.3	Πτηνά	14
7	Ανάλυση επιπτώσεων και μέτρα πρόληψης και μετριασμού	15
7.1	Απώλεια, υποβάθμιση και κατακερματισμός οικοτόπων	15
7.2	Απώλεια ειδών χλωρίδας	15
8	Διατάραξη/όχληση ειδών πανίδας	16
8.1	Διατάραξη/όχληση πανίδας – Μεσογειακή Φώκια	16
8.2	Διατάραξη/όχληση πανίδας – Χειρόπτερα	17
9	Αξιολόγηση Μέτρων που αποφασίστηκαν από τη Διυπουργική Επιτροπή	18
10	Κατευθυντήριες γραμμές και Μέτρα (Περιγράφονται με λεπτομέρεια στα Παραρτήματα I, II, III και IV)	19
11	Συμπεράσματα	23
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΕΤΡΩΝ ΣΥΣΚΕΨΗΣ ΥΠΟΥΡΓΩΝ	24
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II: ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ (σύμφωνα με τον εμπειρογνώμονα Δρ. Πάνο Δενδρινό)	29
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III: ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ (σύμφωνα με τον εμπειρογνώμονα Δρ. Πάνο Δενδρινό)	33
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV: ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΔΡΑΣΕΙΣ/ΜΕΤΡΑ	35

Πίνακες

Πίνακας 1: Τύποι οικοτόπων των περιοχών CY4000010 (TKΣ) και CY4000023 (ZEΠ)	9
Πίνακας 2: Είδη χλωρίδας των περιοχών CY4000010 (TKΣ) και CY4000023 (ZEΠ)	10
Πίνακας 3: Είδη πανίδας των περιοχών CY4000010 (TKΣ) και CY4000023 (ZEΠ).....	10
Πίνακας 4: Οικότοποι και εκτάσεις που καταγράφηκαν στη Περιοχή Μελέτης.	11
Πίνακας 5: Χλωριδικός κατάλογος της περιοχής μελέτης.	12
Πίνακας 6: Θηλαστικά που καταγράφηκαν στην Περιοχή Μελέτης.	13
Πίνακας 7: Ερπετά που καταγράφηκαν στην Περιοχή Μελέτης.	14

1 Εισαγωγή

Η Μελέτη εκπονήθηκε σύμφωνα με την απόφαση που λήφθηκε στη σύσκεψη των Υπουργών Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος και Εσωτερικών στις 22 Μαρτίου 2018, για τις αναπτύξεις στην περιοχή των «Θαλασσινών σπηλιών» του Δήμου Πέγειας, για την ολοκληρωμένη προστασία της περιοχής, που αποτελεί ένα σημαντικό βιότοπο στον τόπο μας.

Οι Υπουργοί στην παρουσία των Διευθυντών όλων των εμπλεκόμενων Τμημάτων των δύο Υπουργείων, αποφάσισαν ανάμεσα σε άλλα να εκπονηθεί η παρούσα Μελέτη ώστε να επιτευχθεί η βελτίωση, ορθολογική διαχείριση της περιοχής και διατήρηση της σημαντικής βιοποικιλότητας που φιλοξενεί σε σχέση με τα δικαιώματα αναπτύξεων στις υφιστάμενες πολεοδομικές ρυθμίσεις.

2 Στόχοι της Μελέτης

Στόχοι της Μελέτης ήταν να συγκεντρώσει και αξιολογήσει όλα τα διαθέσιμα στοιχεία για το βιοτικό και αβιοτικό περιβάλλον της περιοχής μελέτης και ιδιαίτερα στα είδη και οικοτόπους καθορισμού των περιοχών του Δικτύου Natura 2000. Εξέτασε επίσης αν ενδείκνυται, την επέκταση της υφιστάμενης Ζώνης Προστασίας της Παραλίας, ώστε να ελαχιστοποιηθεί η επίδραση της ανθρώπινης δραστηριότητας στους ευαίσθητους οικοτόπους και είδη της περιοχής ενώ παράλληλα εισηγείται τρόπους για να διασφαλιστεί η ασφάλεια των υφιστάμενων κατασκευών και των διερχομένων.

Η Μελέτη προτείνει συγκεκριμένα μέτρα για να επιτευχθεί ορθολογική διαχείριση της περιοχής και διατήρηση της σημαντικής βιοποικιλότητας που φιλοξενεί. Η Έκθεση της Δέουσας Εκτίμησης έχει ως κύριο της στόχο την δημιουργία κατευθυντήριων γραμμών οι οποίες θα αποτελούν το πλαίσιο στο οποίο θα πρέπει να τύχει διαχείρισης η συγκεκριμένη περιοχή προστασίας καθώς επίσης και τυχόν εισηγήσεις για τον περαιτέρω χωροταξικό σχεδιασμό της στο πλαίσιο εξέτασης πολεοδομικών αιτήσεων και της ετοιμασίας του Τοπικού Σχεδίου Πέγειας.

3 Περιοχή Μελέτης

Η Περιοχή Μελέτης (Εικόνα 1) αποτελεί μέρος των περιοχών του Δικτύου Natura 2000 και συγκεκριμένα τον Τόπο Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ) «Χερσόνησος Ακάμα» (CY4000010) και τη Ζώνη Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) «Ζώνη Ειδικής Προστασίας Χερσόνησος Ακάμα» (CY4000023), όπως καθορίστηκαν από τις Ευρωπαϊκές Οδηγίες 92/43/ΕΟΚ και 2009/147/ΕΚ (79/409/ΕΟΚ).

Η Περιοχή Μελέτης καλύπτει συνολική έκταση 485 ha από τα οποία τα 468 ha εμπίπτουν εντός του Δικτύου Natura 2000. Το θαλάσσιο μέρος της καταλαμβάνει έκταση 452 ha.

Με βάση την απόφαση των Υπουργών, η Μελέτη εξέτασε τις επιπτώσεις και πρότεινε μέτρα για τους οικοτόπους και τα σημαντικά είδη χλωρίδας και πανίδας της Περιοχής Μελέτης, που αναφέρονται στον ΤΚΣ «Χερσόνησος Ακάμα».

Εικόνα 1: Περιοχή Μελέτης

4 Διαδικασία αξιολόγησης Δέουσας Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον

4.1 Συνεδρία ad hoc επιτροπής

Η συνεδρία της ad hoc επιτροπής πραγματοποιήθηκε στις 11 Φεβρουαρίου 2019 και απαρτιζόταν από εκπρόσωπους του Τμήματος Περιβάλλοντος, Τμήματος Δασών, του Τμήματος Αλιείας και Θαλασσιών Ερευνών, της Υπηρεσίας Θήρας και Πανίδας, της Ομοσπονδίας Περιβαλλοντικών Οργανώσεων Κύπρου (ΟΠΟΚ) και του Πτηνολογικού Συνδέσμου Κύπρου.

Στη συνεδρία συμμετείχε από την ομάδα των Μελετητών για το Χερσαίο Μέρος της «Περιοχής Μελέτης», ο Δρ. Μάριος Ανδρέου που παρουσίασε τα πορίσματα και απάντησε σε διευκρινιστικές ερωτήσεις.

Σε ότι αφορά το Θαλάσσιο Μέρος της «Περιοχής Μελέτης» και ιδιαίτερα για την Μεσογειακή Φώκια, που φαίνεται ως Παράρτημα Ι, ο Μελετητής Δρ. Πάνος Δενδρινός, παρουσίασε τα πορίσματα και απάντησε σε διευκρινιστικές ερωτήσεις σε δημόσια παρουσίαση που έγινε στις 13 Σεπτεμβρίου 2018, στο Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών όπου παρευρέθηκαν και τα Μέλη της ad-hoc Επιτροπής.

4.2 Νομικό Πλαίσιο

Η ετοιμασία της Μελέτης καθορίζεται από τα πλαίσια του Άρθρου 6 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για τη Διατήρηση των Φυσικών Οικοτόπων και της Άγριας Πανίδας, που αφορά προτεινόμενα έργα τα οποία δύναται να επηρεάσουν περιοχή του Δικτύου Natura 2000 και δεν είναι άμεσα συνδεδεμένα με τους στόχους διατήρησης και διαχείρισης της περιοχής.

Περαιτέρω λήφθηκαν υπόψη οι πληροφορίες/πρόνοιες των ακόλουθων Διεθνών Συμβάσεων και Πρωτόκολλων:

- Κατάλογος απειλούμενων ειδών της Διεθνούς Ένωσης για την Προστασία της Φύσης (IUCN),
- Σύμβαση της Βόννης για τη Διατήρηση των Μεταναστευτικών Ειδών των Αγρίων Ζώων (1979),
- Σύμβαση της Βέρνης για τη Διατήρηση της Άγριας Ζωής και του Φυσικού Περιβάλλοντος της Ευρώπης (1979),

- Σύμβαση της Βαρκελώνης για την Προστασία της Μεσογείου,
- Σύμβαση της Ουάσιγκτον για το Διεθνές Εμπόριο των Απειλούμενων Ειδών Άγριας Πανίδας και Χλωρίδας, CITES (1973) και
- Πρωτόκολλο για Περιοχές Ειδικής Προστασίας (Specially Protected Areas, 1982) επικυρωμένο από την Ευρωπαϊκή Ένωση και από την Ελλάδα.

4.3 Στοιχεία και πληροφορίες που αξιολογήθηκαν

Τα μέλη της ad hoc Επιτροπής στη συνεδρία που πραγματοποιήθηκε χρησιμοποίησαν τα στοιχεία για τα οικοσυστήματα, τη χλωρίδα και πανίδα που παρουσιάστηκαν στη μελέτη και σε συνδυασμό με τις δικές τους εξειδικευμένες γνώσεις και εμπειρίες εξέτασαν τις επιπτώσεις στην περιοχή μελέτης όσον αφορά τις επιπτώσεις οικιστικών αναπτύξεων και δράσεων στην εν λόγω περιοχή Natura 2000.

Για την διαμόρφωση των συμπερασμάτων, έχουν ληφθεί υπόψη τα ακόλουθα:

- τα στοιχεία της ΔΕ που αφορούν στα είδη χαρακτηρισμού της περιοχής που περιλαμβάνονται στα Παραρτήματα I και II της Οδηγίας των Οικοτόπων (92/43/ΕΟΚ) καθώς και σε άλλα είδη χλωρίδας και πανίδας της περιοχής,
- οι εξειδικευμένες γνώσεις των μελών της Επιτροπής,
- το Διαχειριστικό Σχέδιο του Τόπου Κοινοτικής Σημασίας “Χερσόνησος Ακάμα” και της Ζώνη Ειδικής Προστασίας “Ζώνη Ειδικής Προστασίας Χερσόνησος Ακάμα”,
- τα Τυποποιημένα Έντυπα Δεδομένων του Τόπου Κοινοτικής Σημασίας “Χερσόνησος Ακάμα” και της Ζώνη Ειδικής Προστασίας “Ζώνη Ειδικής Προστασίας Χερσόνησος Ακάμα”,
- τα στοιχεία και πληροφορίες για την αναπαραγωγή των θαλάσσιων χελώνων και της Μεσογειακής φώκιας που διαθέτει το Τμήμα Αλιείας και Θαλασσίων Ερευνών.
- Συλλογή και εξέταση όλης της σχετικής με τη μεσογειακή φώκια στην Κύπρο βιβλιογραφίας.
- Αναδρομή και χρήση δεδομένων από το προσωπικό αρχείο του Δρ. Δενδρινού, ο οποίος ήταν και βασικός ερευνητής στην πρώτη οργανωμένη έρευνα πεδίου για το είδος στην Κύπρο το 1997.
- Χρήση δεδομένων σχετικών με παρατηρήσεις ατόμων του είδους που παρείχε το Τμήμα Αλιείας και Θαλασσίων Ερευνών.

- Χρήση γεωγραφικών δεδομένων και Χαρτών που παρέιχε το Τμήμα Περιβάλλοντος.
- Απόψεις ειδικών για τα θέματα που εξετάστηκαν.

Επιτόπιες καταγραφές και επισκοπήσεις

- Επιτόπια έρευνα, εξέταση όλης της ακτογραμμής της περιοχής μελέτης και αξιολόγηση-φωτογραφική τεκμηρίωση της κατάστασης των σπηλαίων/καταφυγίων της μεσογειακής φώκιας.

Επιπρόσθετα πραγματοποιήθηκαν οι ακόλουθες συναντήσεις και συζητήσεις με επιστήμονες, άτομα και οργανωμένα σύνολα που έχουν γνώση της περιοχής:

- Συναντήσεις με τον Υπουργό Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος και τους συνεργάτες του.
- Συνάντηση με τον Δήμαρχο και Αντιδήμαρχο Πέγειας
- Συναντήσεις με τους Διευθυντές των Τμημάτων Περιβάλλοντος και Αλιείας και Θαλασσίων Ερευνών.
- Συζητήσεις και ανταλλαγή απόψεων με τα στελέχη του Τμήματος Αλιείας και Θαλασσίων Ερευνών κ. Μελίνα Μάρκου και κ. Σάββα Μιχαηλίδη που έχουν ασχοληθεί υπηρεσιακά με το θέμα.
- Συζητήσεις και ανταλλαγή απόψεων με το στέλεχος του Τμήματος Δασών κ. Χάρη Νικολάου που έχει επίσης ασχοληθεί διεξοδικά με το θέμα.
- Συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων με τον πρώην διευθυντή του Τμήματος Αλιείας και Θαλασσίων Ερευνών κ. Ανδρέα Δημητρόπουλο που έχει ασχοληθεί διεξοδικά με το θέμα και διαθέτει μεγάλη εμπειρία και γνώση σε θέματα προστασίας του θαλάσσιου και παράκτιου περιβάλλοντος της περιοχής.

5 Οικότοποι και είδη χαρακτηρισμού των περιοχών του Δικτύου Natura 2000

Σύμφωνα με τα Τυποποιημένα Έντυπα Δεδομένων (Standard Data Forms) τα είδη και οικοτόποι χαρακτηρισμού των περιοχών του Δικτύου Natura 2000 (ΤΚΣ) «Χερσόνησος Ακάμα» (CY4000010) και (ΖΕΠ) «Ζώνη Ειδικής Προστασίας Χερσόνησος Ακάμα» (CY4000023) είναι τα ακόλουθα (Πίνακας 1, Πίνακας 2 και Πίνακας 3).

Πίνακας 1: Τύποι οικοτόπων των περιοχών CY4000010 (ΤΚΣ) και CY4000023 (ΖΕΠ)

A/A	Κωδικός	Περιγραφή
1.	1120*	Αμμοσύρσεις που καλύπτονται συνεχώς από θαλάσσιο νερό μικρού βάθους
2.	1170	Εκτάσεις θαλάσσιας βλάστησης με <i>Posidonia</i> (<i>Posidonium oceanicae</i>)
3.	1210	Μονοετής βλάστηση της παλιρροιακής ζώνης
4.	1240	Απόκρημνες βραχώδεις ακτές με βλάστηση Αγγειοσπέρμων
5.	2110	Πρωτογενείς κινούμενες θίνες
6.	2190	Υγρές κοιλότητες μεταξύ των θινών
7.	2230	Μονοετείς κοινότητες των θινών με <i>Malcolmieta</i>
8.	2240	Μονοετείς κοινότητες των θινών με <i>Brachypodietalia</i>
9.	2250*	Λόχμες με αοράτους (<i>Juniperus</i>) σε αμμοθίνες
10.	2260	Θίνες με βλάστηση σκληρόφυλλων θάμνων (<i>Pistacio-Rhamnietalia</i> , <i>Cisto-Micromerietea</i>)
11.	3170*	Μεσογειακά εποχιακά λιμνία
12.	5210	Δενδρώδεις θαμνώνες με <i>Juniperus spp.</i>
13.	5330	Θερμο-Μεσογειακοί και προ-στεππικοί θαμνώνες με
14.	5420	Φρύγανα της Ανατολικής Μεσογείου (<i>Cisto- Micromerietea</i>)
15.	6220*	Ξηροφυτικοί λειμώνες της Μεσογείου με αγρωστώδη και μονοετή (<i>Thero- Brachypodietea</i>)
16.	62B0*	Σερπεντινόφιλα λιβάδια της Κύπρου
17.	8210	Χασμοφυτική βλάστηση ασβεστολιθικών βράχων
18.	8220	Χασμοφυτική βλάστηση πυριγενών βράχων
19.	8310	Σπήλαια των οποίων δεν γίνεται τουριστική εκμετάλλευση
20.	8330	Θαλάσσια σπήλαια εξ'ολοκλήρου ή κατά το ήμισυ κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας
21.	9290	Δάση κυπαρίσσου
22.	92C0	Παρόχθια δάση ανατολικής πλατάνου (<i>Platanion orientalis</i>)
23.	92D0	Παραποτάμιοι θαμνώνες (<i>Nerio-Tamaricetea</i>)
24.	9320	Δάση με <i>Olea</i> και <i>Ceratonia</i>
25.	93A0	Δασικές συστάδες της <i>Quercus infectoria</i>
26.	9540	Δάση τραχείας πεύκης (<i>Pinus brutia</i>)
27.	9560*	Δάση <i>Juniperus phoenicea</i>

Πίνακας 2: Είδη χλωρίδας των περιοχών CY4000010 (ΤΚΣ) και CY4000023 (ΖΕΠ)

A/A	Κωδικός	Περιγραφή
1.	2250	<i>Centaurea akamantis</i>
2.	4082	<i>Crepis pusilla</i>
3.	2329	<i>Ophrys kotschyi</i>
4.	2210	<i>Phlomis cypria</i> ssp. <i>occidentalis</i>
5.	2298	<i>Tulipa cypria</i>

Πίνακας 3: Είδη πανίδας των περιοχών CY4000010 (ΤΚΣ) και CY4000023 (ΖΕΠ)

A/A	Κωδικός	Περιγραφή
ΘΗΛΑΣΤΙΚΑ		
1.	1303	<i>Rhinolophus hipposideros</i>
2.	1304	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>
3.	4002	<i>Rousettus aegyptiacus</i>
4.	1366	<i>Monachus monachus</i>
5.	1349	<i>Tursiops truncatus</i>
6.	1306	<i>Rhinolophus blasii</i>
7.	1310	<i>Miniopterus schreibersii</i>
ΕΡΠΕΤΑ		
1.	1224	<i>Chelonia mydas</i>
2.	1227	<i>Caretta caretta</i>
ΠΤΗΝΑ		
3.	A093	<i>Aquila fasciatus</i>
4.	A024	<i>Ardeola ralloides</i>
5.	A231	<i>Coracias garrulus</i>
6.	A026	<i>Egretta garzetta</i>
7.	A103	<i>Falco peregrinus</i>
8.	A514	<i>Grus virgo</i>
9.	A230	<i>Merops apiaster</i>
10.	A467	<i>Oenanthe cypriaca</i>
11.	A032	<i>Plegadis falcinellus</i>
12.	A468	<i>Sylvia melanothorax</i>
13.		Μεταναστευτικά Αρπακτικά - Migratory raptors

6 Οικότοποι και είδη που καταγράφηκαν στην Περιοχή Μελέτης

6.1 Οικότοποι

Οι οικότοποι που καταγράφηκαν στη περιοχή Μελέτης, φαίνονται πιο κάτω (Πίνακας 4). Λόγω των ανθρωπογενών οχλήσεων στην περιοχή δεν βρίσκονται σε καλή κατάσταση διατήρησης. Ως επί το πλείστο είναι κατακερματισμένοι και δεν διαθέτουν όλα τα χαρακτηριστικά είδη των οικοτόπων που έχουν καταγραφεί. Ο χάρτης κατανομής των οικοτόπων φαίνεται στην σελ. 8 της Μελέτης.

Πίνακας 4: Οικότοποι και εκτάσεις που καταγράφηκαν στη Περιοχή Μελέτης.

A/A	Τύπος οικοτόπου	Ονομασία οικοτόπου	Έκταση (ha)
1	1120*	Εκτάσεις θαλάσσιας βλάστησης με <i>Posidonia (Posidonium oceanicae)</i>	88,8
2	1170	Ύφαλοι	109,7
3	1240	Απόκρημνες βραχώδεις ακτές με βλάστηση της Μεσογείου με ενδημικά <i>Limonium spp</i>	0,7
4	2260	Θίνες με βλάστηση σκληρόφυλλων θάμνων	4,41
5	8330	Θαλάσσια σπήλαια εξ ολοκλήρου ή κατά το ήμισυ κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας	0,5
6	9320	Αείφυλλοι-σκληρόφυλλοι θαμνώνες (Δάση ελιάς και χαρουπιάς)	2,52
Σύνολο			206,65

Πέρα από την έκταση των 206,65 ha φυσικών οικοτόπων που καταγράφηκε, το χερσαίο τμήμα της περιοχής περιλαμβάνει επίσης τις ακόλουθες εκτάσεις:

1. Αγροτική καλλιέργεια: 0,7 ha
2. Βλάστηση χωρίς τυπική δομή: 1,5 ha
3. Βράχια: 9,3 ha
4. Δρόμος: 0,03 ha
5. Εγκαταλειμμένη καλλιέργεια: 4,9 ha
6. Κατοικίες: 4,5 ha
7. Κήπος: 1,8 ha
8. Παραλία: 0,3 ha
9. Χωρίς βλάστηση: 2,4 ha
10. Βραχώδεις νησί: 0,7 ha
11. Βυθός θάλασσας χωρίς βλάστηση: 252,2 ha.

6.2 Είδη χλωρίδας

Καταγράφηκε μικρός αριθμός *taxa* (Πίνακας 5), γεγονός που οφείλεται στη μικρή έκταση της περιοχής μελέτης, την περίοδο που έγιναν οι καταγραφές και στον ιδιαίτερα διαταραγμένο χαρακτήρα της περιοχής (ύπαρξη ανθρωπογενών οχλήσεων).

Πίνακας 5: Χλωριδικός κατάλογος της περιοχής μελέτης.

A/A	Taxon	Ενδημικό	ΚΒΧΚ ¹	CITES ²
1	<i>Aizoon hispanicum</i>		EN	
2	<i>Ajuqa chamaepitys</i> subsp. <i>cypria</i>			
3	<i>Allium ampeloprasum</i>			
4	<i>Asparagus acutifolius</i>			
5	<i>Asparagus stipularis</i>			
6	<i>Atractylis cancellata</i>			
7	<i>Atriplex halimus</i>			
8	<i>Capparis spinosa</i> var. <i>canescens</i>			
9	<i>Cardopatum corymbosum</i>			
10	<i>Carduus argentatus</i> var. <i>acicularis</i>			
11	<i>Centaurea aegialophila</i>			
12	<i>Centaurea calcitrapa</i> subsp. <i>angusticeps</i>	x		
13	<i>Centaurium pulchellum</i>			
14	<i>Ceratonia siliqua</i>			
15	<i>Cichorium spinosum</i>			
16	<i>Convolvulus althaeoides</i>			
17	<i>Convolvulus oleifolius</i> var. <i>oleifolius</i>			
18	<i>Delphinium peregrinum</i> var. <i>eriocarpum</i>			
19	<i>Echinops spinosissimus</i>			
20	<i>Echium angustifolium</i>			
21	<i>Ephedra foeminea</i>			
22	<i>Frankenia hirsuta</i> subsp. <i>hispida</i>			
23	<i>Genista fasselata</i>			
24	<i>Helianthemum salicifolium</i> var. <i>glabrum</i>	x		
25	<i>Helichrysum conglobatum</i>			
26	<i>Inula viscosa</i>			
27	<i>Juniperus phoenicea</i>			
28	<i>Limonium sinuatum</i>			
29	<i>Limonium virgatum</i>			
30	<i>Lotus edulis</i>			
31	<i>Malva sylvestris</i>			
32	<i>Mesembryanthemum nodiflorum</i>			
33	<i>Noaea mucronate</i>			
34	<i>Pallenis spinosa</i>			
35	<i>Paronychia argentea</i>			
36	<i>Phagnalon rupestre</i> subsp. <i>rubestri</i>			
37	<i>Pistacia lentiscus</i>			
38	<i>Plantago coronopus</i> subsp. <i>commutata</i>			
39	<i>Prasium majus</i>			
40	<i>Sonchus oleraceus</i>			
41	<i>Taraxacum aphrogenes</i>	x	VU	

¹ ΚΒΧΚ: Κόκκινο Βιβλίο της Χλωρίδας της Κύπρου (ΚΒΧΚ) (Τσιντίδης κ.ά. 2007). Κατάταξη κατά IUCN CR: Critically Endangered – Κρισίμως Κινδυνεύον, VU: Vulnerable -Εύτρωτο, LC: Least Concern – Χαμηλού Κινδύνου.
² CITES: Σύμβαση για το Διεθνές Εμπόριο Απειλούμενων Ειδών της Άγριας Πανίδας και Χλωρίδας (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna & Flora).

Σημειώνεται ότι αν η μελέτη της χλωρίδας επεκταθεί και σε άλλες περιόδους, ενδέχεται να καταγραφούν επιπρόσθετα είδη. Από τα 41 *taxa* που καταγράφηκαν, τα τρία είναι ενδημικά. Πρόκειται για τα *Centaurea calcitrapa* subsp. *angusticeps*, *Helianthemum salicifolium* var. *glabrum* και *Taraxacum aphrogenes*. Το *Aizoon hispanicum* και *Taraxacum aphrogenes* έχουν συμπεριληφθεί στο «Κόκκινο Βιβλίο της Χλωρίδας της Κύπρου». Τα ενδημικά *Centaurea calcitrapa* subsp. *angusticeps* και *Helianthemum salicifolium* var. *glabrum* είναι κοινά και έχουν ευρεία εξάπλωση στο νησί.

6.3 Είδη πανίδας

Τα είδη πανίδας τα οποία καταγράφηκαν στην Περιοχή Μελέτης είναι τα ακόλουθα:

6.3.1 Θηλαστικά

Στην Περιοχή Μελέτης καταγράφηκε η Αλεπού (*Vulpes vulpes*), το είδος Σκαντζόχοιρου *Hemiechinus auritus dorotheae*, ένα είδος ποντικού (*Mus musculus*) και ένα είδος Αρουραίου (*Rattus rattus*) (Πίνακας 6).

Πίνακας 6: Θηλαστικά που καταγράφηκαν στην Περιοχή Μελέτης.

MAMMALS (ΘΗΛΑΣΤΙΚΑ)	A	B	Γ	Δ
CARNIVORA (σαρκοφάγα)				
<i>Vulpes vulpes indutus</i>				
PINNIPEDIA (πτερυγιόποδα)				
<i>Monachus monachus</i>	II (*)		II	EN
CHIROPTERA (χειρόπτερα)				
<i>Hypsugo savii</i>	IV		II	LC
<i>Myotis blythii</i>	IV		II	LC
<i>Miniopterus schreibersii</i>	II/IV		II	NT
<i>Pipistrellus kuhlii</i>	IV		II	LC
RODENTIA (τροκτικά)				
<i>Rattus rattus</i>				LC
<i>Mus musculus</i>				LC
ERINACEOMORHA (ακανθοχοιρόμορφα)				
<i>Hemiechinus auritus dorotheae</i>		V		
A: Είδη της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ (II: Παράρτημα II, IV: Παράρτημα IV, *: είδος προτεραιότητας). B: Ενδημικά είδη (sp) και υποείδη (subsp) της Κύπρου. Γ: Είδη της Σύμβασης της Βέρνης (II: Παράρτημα II) Δ: Κατάταξη κατά IUCN (EN: Endangered, NT: Near Threatened, LC: Least Concern).				

Επίσης, στην περιοχή μελέτης έχουν καταγραφεί τέσσερα είδη χειρόπτερων (Πίνακας 6), όλα είδη του Παραρτήματος IV της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, εκ των οποίων το είδος *Miniopterus*

schreibersii ανήκει και στο Παράρτημα II της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Σύμφωνα με την IUCN (Διεθνής Ένωση για τη Διατήρηση της Φύσης), τα είδη *Hypsugo savii*, *Myotis blythii* και *Pipistrellus kuhlii* χαρακτηρίζονται ως «Ελάχιστα Ανησυχητικά» και το *Miniopterus schreibersii* ως «Εγγύς Απειλούμενο». Το σημαντικότερο είδος πανίδας που απαντά στην περιοχή μελέτης είναι η φώκια *Monachus monachus* (Πίνακας 6), η οποία περιλαμβάνεται στο Παράρτημα II της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, ως είδος προτεραιότητας και χαρακτηρίζεται από την IUCN ως Κινδυνεύον (EN). Ειδικά για την Φώκια γίνεται εισήγηση για εφαρμογή σειράς μέτρων στο Παράρτημα I της Μελέτης (Μελέτη Δρ. Δενδρινού).

6.3.2 Ερπετά

Στην περιοχή μελέτης καταγράφηκαν 5 είδη ερπετών, όλα χαρακτηρισμένα ως «Ελάχιστα Ανησυχητικά» από την IUCN, τέσσερα από τα οποία ανήκουν στο Παράρτημα IV της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ.

Πίνακας 7: Ερπετά που καταγράφηκαν στην Περιοχή Μελέτης.

REPTILES (ΕΡΠΕΤΑ)	A	B	Γ	Δ
LACERTILIA (ΣΑΥΡΕΣ)				
<i>Ophisops elegans schlueteri</i>	IV	√	II	LC
<i>Phoenicolacerta troodica</i>		√	III	LC
<i>Stellagama stellio cypriaca</i>	IV	√	II	LC
SEPRENTES (ΦΙΔΙΑ)				
<i>Dolichophis jugularis</i>	IV		II	LC
<i>Hemorrhois nummifer</i>	IV			LC
A: Είδη της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ (IV: Παράρτημα IV). B: Ενδημικά είδη (sp) και υποείδη (subsp) της Κύπρου. Γ: Είδη της Σύμβασης της Βέρνης (II: Παράρτημα II, III: Παράρτημα III) Δ: Κατάταξη κατά IUCN (LC: Least Concern).				

6.3.3 Πτηνά

Η περιοχή χρησιμοποιείται από μεταναστευτικά αρπακτικά και άλλα είδη για τροφοληψία κατά την διάρκεια της μετανάστευσης τους. Η Σκαλιφούρτα (*Oenanthe cypriaca*) και ο Τρυποράσιος (*Sylvia melanothorax*) χρησιμοποιούν την περιοχή για τροφοληψία και για φωλεοποίηση.

7 Ανάλυση επιπτώσεων και μέτρα πρόληψης και μετριασμού

Οι επιπτώσεις που αναλύθηκαν κατά την διάρκεια της συνεδρίας της ad hoc επιτροπής, από την προτεινόμενη ανάπτυξη είναι οι ακόλουθες:

7.1 Απώλεια, υποβάθμιση και κατακερματισμός οικοτόπων

Στο χερσαίο τμήμα της περιοχής μελέτης έχουν καταγραφεί πέντε τύποι οικοτόπου του Παραρτήματος II της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, οι οποίοι ως επί το πλείστο απαντούν σε μια σχετικά στενή λωρίδα βλάστησης. Επιπρόσθετα, η κατάσταση διατήρησης των οικοτόπων, βρίσκεται σε κακή κατάσταση διατήρησης (λαμβάνοντας υπόψη τις εξειδικευμένες δομές και λειτουργίες και τις μελλοντικές προοπτικές) εξαιτίας των ανθρωπογενών οχλήσεων που υπάρχουν στην περιοχή (ποδοπάτημα, διακίνηση οχημάτων κλπ).

Στην περιοχή μελέτης υπάρχουν υφιστάμενες κατασκευές και προτίθεται να δημιουργηθούν νέες στις επιτρεπόμενες με βάση τον νόμο περιοχές ανέγερσης. Οι δραστηριότητες στις υφιστάμενες κατασκευές φαίνεται ότι ήδη επηρεάζουν τους υποβαθμισμένους, πλέον, τύπους οικοτόπου, είτε με αυθαίρετες επεμβάσεις εκτός των ορίων των τεμαχίων τους ή με τη φύτευση και εξάπλωση ξενικών/ εισβλητικών ειδών ή με την ανεξέλεγκτη διακίνηση (με ή χωρίς αυτοκίνητο). Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να ελέγχουν τις οποιεσδήποτε επεμβάσεις και τις πολεοδομικές αναπτύξεις, ιδιαίτερα εντός του τμήματος που εμπίπτει στο Δίκτυο Natura 2000 και θα πρέπει να διασφαλίσουν την αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής μελέτης. Αυτό θα επιτευχθεί κυρίως με τον έλεγχο της ανεξέλεγκτης διακίνησης ανθρώπων ή/και μηχανοκίνητων ή/και άλλων τρόπων μετακίνησης εντός της περιοχής Natura 2000, της απομάκρυνσης των ξενικών φυτικών ειδών κ.ά.

7.2 Απώλεια ειδών χλωρίδας

Τα δύο φυτικά είδη *Aizoon hispanicum* και *Taraxacum aphrogenes* που καταγράφηκαν στην Περιοχή Μελέτης, χρήζουν προστασίας και διατήρησης. Τα συγκεκριμένα είδη έχουν χαρακτηριστεί ως «Κινδυνεύον» και «Εύτρωτο», αντίστοιχα, στο «Κόκκινο Βιβλίο της Χλωρίδας της Κύπρου». Μέχρι και την ολοκλήρωση της παρούσας έκθεσης δεν ήταν διαθέσιμα τα στοιχεία του μεγέθους του υποπληθυσμού των δύο ειδών εντός της περιοχής μελέτης. Εντούτοις, θεωρείται (όπως αναφέρεται και στο «Κόκκινο Βιβλίο της Χλωρίδας της Κύπρου») ότι η τουριστική ανάπτυξη και χρήση απειλούν τους υποπληθυσμούς των δύο ειδών, παρόλο που βρίσκονται εντός της Ζώνης Προστασίας της Παραλίας. Συγκεκριμένα, η

ανεξέλεγκτη διακίνηση, η φύτευση ξενικών ειδών και ενδεχομένως οι αυθαίρετες και παράνομες επεμβάσεις αποτελούν σημαντικές πιέσεις για τα εν λόγω είδη.

8 Διατάραξη/όχληση ειδών πανίδας

Στην περιοχή μελέτης απαντούν τρία σημαντικά είδη πανίδας, τα οποία συμπεριλαμβάνονται στα Παραρτήματα της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και διατηρούν καταφύγια/ αποικίες εντός της περιοχής μελέτης: η φώκια *Monachus monachus* και δύο είδη νυχτερίδων, τα *Myotis blythii* και *Miniopterus schreibersii*.

8.1 Διατάραξη/όχληση πανίδας – Μεσογειακή Φώκια

Ως το πιο απειλούμενο θαλάσσιο θηλαστικό της Ευρώπης, η μεσογειακή φώκια είναι είδος με κοινοτικό ενδιαφέρον για την Ευρωπαϊκή Ένωση και για αυτό έχει συμπεριληφθεί στο Παράρτημα II της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21ης Μαΐου 1992 για τη Διατήρηση των Φυσικών Οικοτόπων και της Άγριας Πανίδας.

Σύμφωνα με τη Μελέτη Δέουσας Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον και ειδικότερα όσον αφορά στη μεσογειακή φώκια και τα χερσαία καταφύγιά της, στο πλαίσιο της προστασίας των ειδών και οικοτόπων στην περιοχή των Θαλασσινών Σπηλιών του Δικτύου Natura 2000, τον Δεκέμβριο του 2017 καταγράφηκε η γέννηση ενός ατόμου στην περιοχή μελέτης, που ουσιαστικά σηματοδοτεί την «επιστροφή» της μεσογειακής φώκιας μετά από δεκαετίες σε έναν παραδοσιακά γνωστό τόπο αναπαραγωγής της: στις Θαλασσινές Σπηλιές και τον γνωστό στους κατοίκους της περιοχής «Σπήλιο της Φώκαινας». Σύμφωνα με την μελέτη του Δρ. Δενδρινού (2018), η περιοχή διαθέτει από τα καλύτερα σε όλη την ακτογραμμή της Κυπριακής Δημοκρατίας (όσον αφορά στη μορφολογία τους) χερσαία ενδιαιτήματα για την αναπαραγωγή του είδους, με σημαντικότερο τον Σπήλιο της Φώκαινας». Ουσιαστικά δεν πρόκειται για ένα μεμονωμένο καταφύγιο, αλλά για μια ομάδα θαλάσσιων σπηλαίων, σε κοντινή απόσταση μεταξύ τους, στα οποία οι φώκιες και ιδιαίτερα οι θηλυκές που έχουν μικρά μπορούν να χρησιμοποιούν εναλλακτικά και ανάλογα με τις συνθήκες που επικρατούν στην περιοχή.

Οι κυριότερες απειλές που καταγράφονται στην ίδια Μελέτη αφορά στην αυξημένη ανθρώπινη δραστηριότητα στην περιοχή Μελέτης και σχετίζονται με την υποβάθμιση του βιοτόπου της φώκιας ή την ενόχληση.

Παρόλο όμως που έχει ήδη οικοδομηθεί μεγάλο μέρος των τεμαχίων που βρίσκονται κοντά στα καταφύγια της μεσογειακής φώκιας, η υψομετρική διαφορά που υπάρχει μεταξύ των αναπτύξεων και της επιφάνειας της θάλασσας, σε συνδυασμό με τη Ζώνη Προστασίας της Παραλίας δεν φαίνεται ότι οι αναπτύξεις επηρεάζουν σημαντικά την παρουσία του είδους *Monachus monachus*. Εξαίρεση αποτελεί η παρουσία καφεστιατορίου, η οποία προκαλεί όχληση στο σημαντικότερο από τα καταφύγια του είδους, δηλαδή τον Σπήλιο της Φώκαινας. Επιπρόσθετα, οι Θαλασσινές Σπηλιές αποτελούν πόλο έλξης πολλών επισκεπτών, οι οποίοι σε πολλές περιπτώσεις εισέρχονται μέσα στις σπηλιές που αποτελούν χώρο αναπαραγωγής του είδους.

8.2 Διατάραξη/όχληση πανίδας – Χειρόπτερα

Σε ότι αφορά τα είδη νυχτερίδων *Myotis blythii* και *Miniopterus schreibersii* που διατηρούν καταφύγια/ αποικίες εντός της Περιοχής Μελέτης ισχύουν τα ακόλουθα:

1. Το είδος *Myotis blythii* διατηρεί αναπαραγωγική αποικία σε μία από τις θέσεις ξεκούρασης/ γαλουχίας της μεσογειακής φώκιας. Έχουν καταγραφεί 15 άτομα του είδους στη συγκεκριμένη θέση.
2. Το είδος *Miniopterus schreibersii* διατηρεί αποικία σε ένα αναπαραγωγικό καταφύγιο της μεσογειακής φώκιας Έχουν καταγραφεί 120 άτομα του είδους στη συγκεκριμένη θέση.

9 Αξιολόγηση Μέτρων που αποφασίστηκαν από τη Διυπουργική Επιτροπή

Τα μέτρα που αποφασίστηκαν τον Μάρτιο του 2018 στην κοινή σύσκεψη των Υπουργών Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος και Εσωτερικών αξιολογήθηκαν από τον Δρ. Δενδρινό σε ότι αφορά την αποτελεσματικότητά και την ορθότητα τους. Η αξιολόγηση αναφέρει ότι κρίνονται προς την σωστή κατεύθυνση αλλά είναι απαραίτητη η περαιτέρω εξειδίκευση διαφοροποίηση σε μερικά σημεία και κατάλληλη προσαρμογή τους. Η αξιολόγηση τους φαίνεται στα Κεφάλαια 10, 11 και 12 του Παραρτήματος Ι της Μελέτης.

10 Κατευθυντήριες γραμμές και Μέτρα (Περιγράφονται με λεπτομέρεια στα Παραρτήματα I, II, III και IV)

Κατά την διάρκεια της αξιολόγησης της Μελέτης αποφασίστηκε να υιοθετηθούν τα ακόλουθα μέτρα που περιλαμβάνονται στην Μελέτη. Τα μέτρα περιγράφονται με λεπτομέρεια στα Παραρτήματα I, II, III και IV.

1. Απαγόρευση της αλιείας, της διέλευσης σκαφών και άλλων πλωτών μέσων στην εγγύτητα της περιοχής των θαλασσινών σπηλιών. Σε πρώτο στάδιο θα προχωρήσει έκδοση σχετικού διατάγματος από τον Υπουργό Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος με βάση το άρθρο 5Α του περί Αλιείας Νόμου και παράλληλα θα προωθηθεί τροποποίηση των περί Αλιείας Κανονισμών ώστε να περιληφθούν τα μέτρα διαχείρισης στις πρόνοιες των Κανονισμών.
2. Κατασκευή παραλιακού πεζοδρόμου και τοπιοτέχνησης εντός της Ζώνης Προστασίας της Παραλίας.
3. Χαρτογράφηση της παράκτιας περιοχής των θαλασσινών σπηλιών και εκτίμηση της έκτασης της διάβρωσης, όπως και των σημείων που δημιουργούν κινδύνους για τους επισκέπτες.
4. Το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης θα προβεί σε γεωτεχνική αξιολόγηση της περιοχής των θαλασσινών σπηλιών και θα καθορίσει τους χώρους με ασταθή και απόκρημνα πρανή, που κινδυνεύουν από κατακρημνίσεις. Το Τμήμα Δασών του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, σε συνεργασία με τον Δήμο Πέγειας, θα προχωρήσουν στην τοποθέτηση περίφραξης ή άλλων μέσων για την αρτιότερη προστασία τόσο του σπηλαιόβιου οικοσυστήματος όσο και για την ασφάλεια των επισκεπτών.
5. Αλλαγή του οδικού φωτισμού, ώστε να μην αλλοιώνονται τα φυσικά επίπεδα φωτός ή/και φωταύγειας και να συμβαδίζει πλήρως με τις απαιτήσεις προστασίας των ειδών χαρακτηρισμού των περιοχών του Δικτύου Natura 2000.
6. Επιβολή περιοριστικών όρων στο πλαίσιο έκδοσης πολεοδομικών αδειών, σύμφωνα με τους οποίους οι ιδιοκτήτες απαγορεύεται να αλλοιώνουν τα φυσικά επίπεδα φωτός ή/και φωταύγειας, μέσω άμεσων ή/και εμμέσων πηγών φωτορύπανσης σύμφωνα με τα πορίσματα της Περιβαλλοντικής Γνωμάτευσης.
7. Απαγόρευση εκδηλώσεων που ενδέχεται να προκαλέσουν ηχορύπανση/φωτορύπανση, σε συνεννόηση με τις τοπικές αρχές.

8. Χωροθέτηση των χώρων πρασίνου των αναπτύξεων προς την πλευρά της θάλασσας κατά μήκος της Ζώνης Προστασίας της Παραλίας, ώστε να δημιουργηθεί μία μεγαλύτερη ζώνη η οποία θα πρέπει να αφεθεί να εξελιχτεί φυσικά, στο πλαίσιο όρων χορήγησης πολεοδομικής άδειας.
9. Μη παροχή δυνατότητας σε ιδιοκτήτες για εξαγορά του χώρου πρασίνου στα πλαίσια της πολεοδομικής αίτησης τους για ανάπτυξη.
10. Απομάκρυνση των ξενικών/εισβλητικών ειδών από τους χώρους πρασίνου, αφού υπάρχει σοβαρός κίνδυνος διαφυγής και επέκτασης τους στους φυσικούς οικοτόπους εντός της περιοχής Natura 2000. Σε αντικατάσταση μπορούν να χρησιμοποιηθούν τοπικά είδη χλωρίδας σύμφωνα με κατάλογο, ο οποίος έχει ετοιμαστεί από το Τμήμα Δασών και το Τμήμα Περιβάλλοντος.
11. Διατήρηση ή και αποκατάσταση από το Τμήμα Δασών χερσαίων φυσικών οικοτόπων στο κρατικό μέρος εντός της Ζώνης Προστασίας της Παραλίας που έχουν υποβαθμιστεί και απαγόρευση οποιωνδήποτε άλλων κατασκευών ή δραστηριοτήτων στη Ζώνη αυτή.
12. Απαγόρευση της χρήσης οποιωνδήποτε εντομοκτόνων ή λιπασμάτων τόσο εντός των κήπων των υφιστάμενων επαύλεων όσο και στους δημόσιους χώρους πρασίνου.
13. Απαγόρευση εκτέλεσης μη κρατικών έργων θωράκισης του παράκτιου πρσανούς ή αφαίρεσης βράχων από τη θάλασσα ή την παραλία.
14. Καθορισμός της πρόσβασης φορτηγών και άλλων βαρέων οχημάτων από όλες τις υπό κατασκευή αναπτύξεις, λαμβάνοντας υπόψη την ευαισθησία των επηρεαζόμενων περιοχών, όπου αυτό απαιτείται.
15. Στα πλαίσια της εκπόνησης του Τοπικού Σχεδίου Πέγειας, θα διενεργηθεί Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και Δέουσα Εκτίμηση των Επιπτώσεων στην περιοχή Natura 2000, όπου θα γίνει περιβαλλοντική εκτίμηση της υφιστάμενης κατάστασης και των εισηγήσεων για αλλαγές στις πολεοδομικές ζώνες και τις πολιτικές.
16. Διαβούλευση των Πολεοδομικών Αρχών με το Τμήμα Περιβάλλοντος για την εξέταση όλων των μελλοντικών αναπτύξεων ανεξαρτήτως μεγέθους. Διαμόρφωση, με συντονισμό από το Τμήμα Περιβάλλοντος μηχανισμού ανατροφοδότησης και διαβούλευσης με όλα τα αρμόδια Τμήματα του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, ώστε να διαμορφώνεται ολοκληρωμένη, τεκμηριωμένη και καθολικά αποδεκτή θέση.
17. Παρακολούθηση σε συστηματική βάση της υλοποίησης των πιο πάνω μέτρων.

18. Δημιουργία μιας ζώνης Απόλυτης Προστασίας των αναπααραγωγικών σπηλαίων στην ξηρά και στη θάλασσα.
19. Δημιουργία μιας Ζώνης ελεγχόμενης θαλάσσιας κυκλοφορίας με όρια που ορίζονται από την άκρα Μανίκι, τη νησίδα Μανίκι και το σημείο Β.
20. Κατασκευή πέτρινης περίφραξης και ολοκλήρωση της κατασκευής του πεζοδρόμου.
21. Οι περιπτώσεις των τεμαχίων 284, 285, 6 και 7.
22. Διαχείριση/ Χρήσεις παραλίων στις περιοχές Μανίκι και Καφίζη.
23. Τεχνητός φωτισμός δημόσιων και ιδιωτικών χώρων.
24. Πραγματοποίηση δράσεων ενημέρωσης του κοινού και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στην περιοχή.
25. Εφαρμογή συστήματος επιστημονικής παρακολούθησης του είδους στην περιοχή μελέτης.
26. Επικαιροποίηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης (National Action Plan) για τη Μεσογειακή Φώκια στην Κύπρο.
27. Ολοκληρωμένη οργάνωση του συστήματος επιστημονικής παρακολούθησης του είδους σε εθνικό επίπεδο.
28. Περαιτέρω εκπαίδευσή των εμπλεκόμενων.
29. α) Οργάνωση μιας εθνικής καμπάνιας ενημέρωσης του κοινού στην Κύπρο σχετικά με την παρουσία της Μεσογειακής Φώκιας, καθώς και β) ενός εθνικού προγράμματος περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στα σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
30. Επέκταση της υφιστάμενης Ζώνης Προστασίας της Παραλίας.
31. Κατασκευή παραλιακού πεζόδρομου. Θα ετοιμαστεί σχεδιασμός του πεζόδρομου και της περίφραξης τα οποία θα εξεταστούν στα πλαίσια της Δέουσας Εκτίμησης.
32. Απομάκρυνση των ξενικών / εισβλητικών ειδών από την περιοχή μελέτης.
33. Διαχείριση χώρων πρασίνου.
34. Έλεγχος φωτισμού δημόσιων και ιδιωτικών χώρων.
35. Δημιουργία Ζώνης Απόλυτης Προστασίας των Θαλασσινών Σπηλιών.
36. Δημιουργία Ζώνης Ελεγχόμενης Θαλάσσιας Κυκλοφορίας.
37. Έλεγχος εκδηλώσεων.
38. Έλεγχος επεμβάσεων.
39. Εφαρμογή συστήματος παρακολούθησης.
40. Υλοποίηση δράσεων ενημέρωσης.

11 Συμπεράσματα

Στο Κεφάλαιο 10 της Έκθεσης καταγράφηκαν οι κατευθυντήριες γραμμές όπως αναφέρθηκαν στην Μελέτη. Τα μέτρα αυτά αποτελούν τη βάση για την ορθότερη διαχείριση της περιοχής και διατήρηση της σημαντικής βιοποικιλότητας που φιλοξενεί.

Οι στόχοι της Μελέτης που ήταν να συγκεντρώσει και να αξιολογήσει όλα τα διαθέσιμα στοιχεία για το βιοτικό και αβιοτικό περιβάλλον της περιοχής μελέτης κυρίως σε ότι αφορά τα είδη και οικοτόπους καθορισμού των περιοχών του Δικτύου Natura 2000, καθώς και να εξετάσει αν ενδείκνυται, την επέκταση της υφιστάμενης Ζώνης Προστασίας της Παραλίας, ώστε να ελαχιστοποιηθεί η επίδραση της ανθρώπινης δραστηριότητας στους ευαίσθητους οικότοπους και είδη της περιοχής επιτεύχθηκαν.

Οι εισηγήσεις για να διασφαλιστεί η ασφάλεια των υφιστάμενων κατασκευών και των διερχομένων καθώς και τα μέτρα που προτείνονται για να επιτευχθεί ορθολογική διαχείριση της περιοχής και διατήρηση της σημαντικής βιοποικιλότητας που φιλοξενεί υιοθετούνται.

Οι κατευθυντήριες γραμμές θα αποτελούν το πλαίσιο στο οποίο θα πρέπει να τυγχάνει διαχείρισης η συγκεκριμένη περιοχή προστασίας ενώ οι εισηγήσεις θα χρησιμοποιούνται για τον χωροταξικό σχεδιασμό στο πλαίσιο εξέτασης πολεοδομικών αιτήσεων και της ετοιμασίας του Τοπικού Σχεδίου Πέγειας.

Τα μέτρα όπως αποφασίστηκαν από τους υπουργούς είναι προς την σωστή κατεύθυνση και θα συνεχίσουν να εφαρμόζονται σύμφωνα και με τις υποδείξεις του Δρ, Δενδρινού.

Τα μέτρα όπως αυτά διαμορφώθηκαν και καταγράφονται στο κεφάλαιο 10 ισχύουν και θα προωθηθούν για εφαρμογή από τις κρατικές υπηρεσίες ενώ θα διευρύνουν και αυτά που είδη εφαρμόζονται, όπως ο έλεγχος και ρύθμιση του φωτισμού, η προστασία οικοτόπων και ειδών από διατάραξη και καταπάτηση, ο έλεγχος και μείωση της όχλησης από διάφορες δραστηριότητες κλπ.

Τα μέτρα που προτείνονται επιβεβαιώθηκε ότι ήδη έχουν ξεκινήσει να εφαρμόζονται ενώ κάποια άλλα βρίσκονται στο στάδιο του σχεδιασμού. Παράλληλα κάποια μέτρα που αφορούν αποκλειστικά οικιστικές αναπτύξεις θα εφαρμόζονται στο στάδιο της αδειοδότησης τους.

Τέλος η Επιτροπή αποφάσισε ότι όλα τα μέτρα αποτελούν προϋποθέσεις για το Τοπικό Σχέδιο Πέγειας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΕΤΡΩΝ ΣΥΣΚΕΨΗΣ ΥΠΟΥΡΓΩΝ

1. ΜΕΤΡΟ: Απαγόρευση της αλιείας, της διέλευσης σκαφών και άλλων πλωτών μέσων στην εγγύτητα της περιοχής των θαλασσινών σπηλιών. Σε πρώτο στάδιο θα προχωρήσει έκδοση σχετικού διατάγματος από τον Υπουργό Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος με βάση το άρθρο 5Α του περί Αλιείας Νόμου και παράλληλα θα προωθηθεί τροποποίηση των περί Αλιείας Κανονισμών ώστε να περιληφθούν τα μέτρα διαχείρισης στις πρόνοιες των Κανονισμών.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Το μέτρο χαρακτηρίζεται ως θετικό όσον αφορά στη ρύθμιση της θαλάσσιας κυκλοφορίας κοντά στα καταφύγια της μεσογειακής φώκιας. Παρόλα αυτά θα πρέπει να τονιστεί ότι απαγορεύσεις σχετικές με την παράκτια επαγγελματική αλιεία, δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να συνδεθούν με την παρουσία της μεσογειακής φώκιας καθώς και έντονη δυσaráσκεια θα προκαλέσουν στους επαγγελματίες αλιείς αλλά όπως έχει φανεί δεν έχουν και πρακτική αξία για την προστασία του είδους.

2. ΜΕΤΡΟ: Απαγόρευση κατασκευής παραλιακού πεζόδρομου και τοπιοτέχνησης εντός της Ζώνης Προστασίας της Παραλίας.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Το μέτρο είναι θετικό όσον αφορά στην αποφυγή παρεμβάσεων εντός της Ζώνης Παραλίας. Ο παραλιακός πεζόδρομος όμως θα πρέπει να σχεδιαστεί ολοκληρωμένα και να κατασκευαστεί άμεσα καθώς μπορεί να αποτελέσει ένα σημαντικό εργαλείο για τη ρύθμιση της ανθρώπινης δραστηριότητας κοντά στα καταφύγια της μεσογειακής φώκιας, καθώς και διευκόλυνσης της πρόσβασης προς τη περιοχή κολύμβησης στη περιοχή Καφίζης. Θα πρέπει επίσης να συνδυαστεί οπωσδήποτε με την κατασκευή περίφραξης προς την πλευρά της θάλασσας.

3. ΜΕΤΡΟ: Χαρτογράφηση της παράκτιας περιοχής των θαλασσινών σπηλιών και εκτίμηση της έκτασης της διάβρωσης, όπως και των σημείων που δημιουργούν κινδύνους για τους επισκέπτες.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Το μέτρο αυτό θεωρείται πολύ θετικό και απαραίτητο.

4. ΜΕΤΡΟ: Το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης θα προβεί σε γεωτεχνική αξιολόγηση της περιοχής των θαλασσινών σπηλιών και θα καθορίσει τους χώρους με ασταθή και απόκρημνα πρανή, που κινδυνεύουν από κατακρημνίσεις. Το Τμήμα Δασών του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, σε συνεργασία με τον Δήμο Πέγειας, θα προχωρήσουν στην τοποθέτηση περίφραξης ή άλλων μέσων για την αρτιότερη προστασία τόσο του σπηλαιόβιου οικοσυστήματος όσο και για την ασφάλεια των επισκεπτών.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Το μέτρο αυτό θεωρείται πολύ θετικό και απαραίτητο.

5. ΜΕΤΡΟ: Αλλαγή του οδικού φωτισμού, ώστε να μην αλλοιώνονται τα φυσικά επίπεδα φωτός ή/και φωταύγειας και να συμβαδίζει πλήρως με τις απαιτήσεις προστασίας των ειδών χαρακτηρισμού των περιοχών του Δικτύου Natura 2000.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Το μέτρο αυτό θεωρείται θετικό. Όσον αφορά και στην προστασία άλλων ειδών προτεραιότητας (χειρόπτερα).

6. ΜΕΤΡΟ: Επιβολή περιοριστικών όρων στο πλαίσιο έκδοσης πολεοδομικών αδειών, σύμφωνα με τους οποίους οι ιδιοκτήτες απαγορεύεται να αλλοιώνουν τα φυσικά επίπεδα φωτός ή/και φωταύγειας, μέσω άμεσων ή/και εμμέσων πηγών φωτορύπανσης σύμφωνα με τα πορίσματα της Περιβαλλοντικής Γνωμάτευσης.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Το μέτρο αυτό θεωρείται θετικό όσον αφορά σε έντονες πηγές φωτισμού προς την πλευρά της θάλασσας, εντός της Ζώνης Απόλυτης Προστασίας.

7. ΜΕΤΡΟ: Απαγόρευση εκδηλώσεων που ενδέχεται να προκαλέσουν ηχορύπανση/φωτορύπανση, σε συνεννόηση με τις τοπικές αρχές.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Το μέτρο αξιολογείται ως θετικό όσον αφορά στις περιοχές απόλυτης προστασίας και μια Ζώνη 200 μέτρων πέριξ αυτών.

8. METPO: Χωροθέτηση των χώρων πρασίνου των αναπτύξεων προς την πλευρά της θάλασσας κατά μήκος της Ζώνης Προστασίας της Παραλίας, ώστε να δημιουργηθεί μία μεγαλύτερη ζώνη η οποία θα πρέπει να αφιερωθεί να εξελιχτεί φυσικά, στο πλαίσιο όρων χορήγησης πολεοδομικής άδειας.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Το μέτρο αξιολογείται ως θετικό.

9. METPO: Μη παροχή δυνατότητας σε ιδιοκτήτες για εξαγορά του χώρου πρασίνου στα πλαίσια της πολεοδομικής αίτησης τους για ανάπτυξη.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Το μέτρο αξιολογείται ως θετικό.

10. METPO: Απομάκρυνση των ξενικών/εισβλητικών ειδών από τους χώρους πρασίνου, αφού υπάρχει σοβαρός κίνδυνος διαφυγής και επέκτασης τους στους φυσικούς οικοτόπους εντός της περιοχής Natura 2000. Σε αντικατάσταση μπορούν να χρησιμοποιηθούν τοπικά είδη χλωρίδας σύμφωνα με κατάλογο, ο οποίος έχει ετοιμαστεί από το Τμήμα Δασών και το Τμήμα Περιβάλλοντος.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Το μέτρο αξιολογείται ως θετικό για τη γενικότερη προστασία της βιοποικιλότητας της περιοχής.

11. METPO: Διατήρηση ή και αποκατάσταση από το Τμήμα Δασών χερσαίων φυσικών οικοτόπων στο κρατικό μέρος εντός της Ζώνης Προστασίας της Παραλίας που έχουν υποβαθμιστεί και απαγόρευση οποιωνδήποτε άλλων κατασκευών ή δραστηριοτήτων στη Ζώνη αυτή.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Το μέτρο αξιολογείται ως θετικό για τη γενικότερη προστασία της βιοποικιλότητας της περιοχής.

12. METPO: Απαγόρευση της χρήσης οποιωνδήποτε εντομοκτόνων ή λιπασμάτων τόσο εντός των κήπων των υφιστάμενων επαύλεων όσο και στους δημόσιους χώρους πρασίνου.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Το μέτρο αξιολογείται ως θετικό για τη γενικότερη προστασία της βιοποικιλότητας της περιοχής. Επιπρόσθετα θα πρέπει να τηρούνται αυστηρές προδιαγραφές όσον αφορά στη διαχείριση των νερών των δεξαμενών κολύμβησης (πισίνες) και των λυμάτων.

13. ΜΕΤΡΟ: Απαγόρευση εκτέλεσης μη κρατικών έργων θωράκισης του παράκτιου πρσανούς ή αφαίρεσης βράχων από τη θάλασσα ή την παραλία.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Το μέτρο αξιολογείται ως θετικό.

14. ΜΕΤΡΟ: Καθορισμός της πρόσβασης φορτηγών και άλλων βαρέων οχημάτων από όλες τις υπό κατασκευή αναπτύξεις, λαμβάνοντας υπόψη την ευαισθησία των επηρεαζόμενων περιοχών, όπου αυτό απαιτείται.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Το μέτρο αξιολογείται ως θετικό.

15. ΜΕΤΡΟ: Στα πλαίσια της εκπόνησης του Τοπικού Σχεδίου Πέγειας, θα διενεργηθεί Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και Δέουσα Εκτίμηση των Επιπτώσεων στην περιοχή Natura 2000, όπου θα γίνει περιβαλλοντική εκτίμηση της υφιστάμενης κατάστασης και των εισηγήσεων για αλλαγές στις πολεοδομικές ζώνες και τις πολιτικές.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Το μέτρο αξιολογείται ως θετικό.

16. ΜΕΤΡΟ: Διαβούλευση των Πολεοδομικών Αρχών με το Τμήμα Περιβάλλοντος για την εξέταση όλων των μελλοντικών αναπτύξεων ανεξαρτήτως μεγέθους. Διαμόρφωση, με συντονισμό από το Τμήμα Περιβάλλοντος μηχανισμού ανατροφοδότησης και διαβούλευσης με όλα τα αρμόδια Τμήματα του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, ώστε να διαμορφώνεται ολοκληρωμένη, τεκμηριωμένη και καθολικά αποδεκτή θέση.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Το μέτρο αξιολογείται ως θετικό.

17. ΜΕΤΡΟ: Παρακολούθηση σε συστηματική βάση της υλοποίησης των πιο πάνω μέτρων.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Το μέτρο αξιολογείται ως θετικό, καθώς ένα σύστημα παρακολούθησης της εφαρμογής των μέτρων αλλά και των αποτελεσμάτων τους όσον αφορά στη μεσογειακή φώκια και στα άλλα είδη θεωρείται απόλυτα απαραίτητο.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ (σύμφωνα με τον εμπειρογνώμονα Δρ. Πάνο Δενδρινό)

Τα μέτρα προστασίας που προτείνονται στη μελέτη και υιοθετούνται από την Έκθεση, σχεδιάστηκαν λαμβάνοντας υπόψη την αξιολόγηση των πιέσεων που ασκούν στο είδος οι ανθρώπινες δραστηριότητες στην περιοχή μελέτης. Επίσης τα μέτρα σχεδιάστηκαν με τρόπο ώστε να:

- Μπορούν να εφαρμοστούν άμεσα
- Μην εμπλέκουν μακροχρόνιες διοικητικές είτε δικαστικές διαδικασίες
- Μην έχουν υπερβολικά μεγάλο κόστος για το δημόσιο
- Μην δημιουργούν μεγάλες αντιδράσεις στην τοπική κοινωνία με κίνδυνο να φέρουν τα αντίθετα από τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα
- Καλύπτουν επαρκώς τις βιολογικές/οικολογικές ανάγκες του είδους με βάση τις πιο πρόσφατες επιστημονικές γνώσεις

Πιο συγκεκριμένα τα μέτρα που κρίνεται ότι πρέπει να ληφθούν άμεσα είναι:

18. Δημιουργία μιας ζώνης Απόλυτης Προστασίας των αναπαραγωγικών σπηλαίων στην ξηρά και στη θάλασσα.

Το βόρειο όριο της ζώνης προτείνεται να είναι σημείο της ακτής που βρίσκεται απέναντι από τη νησίδα Μανίκι (σημείο Α στον Χάρτη της Μελέτης στην Σελίδα 28) και το νότιο όριο σημείο της ακτής περίπου 200 μέτρα νοτιότερα του Σπήλιου της Φώκias (σημείο Β στον Χάρτη της Μελέτης στην Σελίδα 28). Το όριο της περιοχής στη θάλασσα θα είναι η νοητή γραμμή που συνδέει τα σημεία Α και Β. Το όριο της περιοχής Απόλυτης Προστασίας στην ξηρά θα πρέπει να οριστεί ως εξής: Από το σημείο Α έως και την θέση Πέτρα του Βάθη (σημεία Α1) θα είναι το όριο της περιοχής Natura 2000. Το όριο αυτό θα πρέπει να οριστεί σαφώς από το Τμήμα Δασών. Από το σημείο Α1 το όριο θα ακολουθήσει το εξωτερικό (προς τη θάλασσα) όριο της οδού Θαλασσιών Σπηλιών και στη συνέχεια θα ακολουθήσει τα όρια προς τη θάλασσα των τεμαχίων 12, 10, 338, 8, 7, 6, 309, 310, 311, 4, 3, 2 και μέχρι το σημείο Β. Στην περιοχή αυτή δεν θα επιτρέπεται καμία ανθρώπινη δραστηριότητα με εξαίρεση δράσεις επιστημονικής παρακολούθησης και διαχείρισης καθώς επίσης και την εξαίρεση περιπτώσεων έκτακτης ανάγκης.

19. Δημιουργία μιας Ζώνης ελεγχόμενης θαλάσσιας κυκλοφορίας με όρια που ορίζονται από την άκρα Μανίκι, τη νησίδα Μανίκι και το σημείο Β.

Στην περιοχή αυτή Θα επιτρέπεται μόνον η είσοδος σε σκάφη παράκτια επαγγελματικής αλιείας, σε μικρά κωπήλατα σκάφη μήκους μικρότερου των 4 μέτρων και σε σκάφη που ασχολούνται με την επιστημονική έρευνα και διαχείριση. Επιτρεπόμενες δραστηριότητες θα είναι η παράκτια επαγγελματική αλιεία και η διέλευση, περιήγηση με μικρά κωπήλατα σκάφη μικρότερα των 4 μέτρων και η επιστημονική έρευνα και διαχείριση.

20. Κατασκευή πέτρινης περίφραξης και ολοκλήρωση της κατασκευής του πεζοδρόμου. Σημειώνεται ότι παρά τις ακόλουθες εισηγήσεις του Δρ. Δενδρινού, αποφασίστηκε ότι θα ετοιμαστεί σχεδιασμός του πεζοδρόμου και της περίφραξης τα οποία θα εξεταστούν στα πλαίσια της Δέουσας Εκτίμησης.

Καθώς ο χώρος είναι γενικά περιορισμένος και η γενικότερη τάση των επισκεπτών είναι να κατεβαίνουν προς την βραχώδη ακτή και τις σπηλιές, θα πρέπει η κυκλοφορία των ανθρώπων στην περιοχή να ρυθμιστεί δραστικά με βασικά «εργαλεία» την κατασκευή πέτρινης περίφραξης και την ολοκλήρωση της κατασκευής ενιαίου πεζοδρόμου ο οποίος να καταλήγει προς τα βόρεια στον ορμίσκο Μανίκι και τελικά στην παραλία Καφίζη. Το πέτρινο τοίχιο περίφραξης θα πρέπει να είναι ικανού ύψους (να αποτρέπει την εύκολη υπερπήδηση, αλλά ταυτόχρονα να επιτρέπει τη θέα προς τη θάλασσα. Επίσης η περίφραξη θα μπορούσε να ενισχυθεί με τη χρήση τοπικών ειδών βλάστησης δίπλα στο πέτρινο τοίχιο από τη μεριά της θάλασσας. Σημειώνεται ότι ο πεζοδρόμος αφού συναντήσει την οδό Θαλασσιών Σπηλιών στη συνέχεια και προς νότο θα ακολουθήσει την οδό περνώντας στο ανατολικό όριο των τεμαχίων 13 έως και 319. Στη συνέχεια και ακολουθώντας το όριο μεταξύ των τεμαχίων 309 και 310 μπορεί να κατέβει προς την ακτή και να ακολουθήσει και πάλι τα όρια των επόμενων τεμαχίων προς τη θάλασσα. Η ρύθμιση αυτή κρίνεται απαραίτητη καθώς ο χώρος πάνω από τον Σπήλιο της Φώκιας είναι εξαιρετικά περιορισμένος μπροστά από τα τεμάχια 7, 6 και 309. Ενημερωτικές πινακίδες θα πρέπει να τοποθετηθούν κατά διαστήματα που να εξηγούν ότι δεν επιτρέπεται η πρόσβαση τόσο για την προστασία του ενδιαιτήματος της μεσογειακής φώκιας όσο και εξαιτίας της επικινδυνότητας της περιοχής. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην περίφραξη στα όρια του τεμαχίου 309. Εδώ πέραν του πέτρινου τοιχίου προτείνεται και η συμπλήρωση της περίφραξης με τζάμι ώστε να περιοριστεί η άμεση επαφή με την είσοδο των σπηλαίων και ο περιορισμός της ηχητικής όχλησης. Στην περίπτωση αυτή μπορεί ο πέτρινος τοίχος να έχει χαμηλότερο ύψος (1 περίπου μέτρο) ώστε

να μην περιορίζεται η θέα των καθημένων στην επιχείρηση προς την θάλασσα και στη συνέχεια να συμπληρώνεται με τζάμι ύψους 0,8 περίπου μέτρου.

21. Οι περιπτώσεις των τεμαχίων 284, 285, 6 και 7.

Τα συγκεκριμένα τεμάχια που μέχρι σήμερα δεν έχουν οικοδομηθεί βρίσκονται σε εξαιρετικά μικρή απόσταση (σχεδόν πάνω) από τα κύρια αναπαραγωγικά καταφύγια του είδους. Κρίνεται λοιπόν ως απόλυτα απαραίτητο να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στα συγκεκριμένα τεμάχια έτσι ώστε να διασφαλιστεί απόλυτα ότι πιθανή μελλοντική οικοδόμησή τους δεν θα επηρεάσει σε καμία περίπτωση την στατικότητα των σπηλαίων. Πριν οικοδομηθούν τα συγκεκριμένα τεμάχια θα πρέπει να γίνει από τις αρμόδιες υπηρεσίες ακριβής αποτύπωση των σπηλαίων και λεπτομερής γεωλογική στατική μελέτη μέσω των οποίων θα πρέπει να προσδιοριστούν οι προδιαγραφές των οικοδομών κυρίως όσον αφορά στη θεμελίωσή τους και τις υπόγειες κατασκευές. Επίσης προτείνεται ειδικά για τα τεμάχια 6 και 7 να εξεταστεί από τις δημόσιες υπηρεσίες η δυνατότητα αποζημίωσης των ιδιοκτητών (αγοράς των τεμαχίων από το κράτος). Στην περίπτωση αυτή θα μπορούσε στη συνέχεια να δημιουργηθεί στον χώρο αυτό μικρής κλίμακας ελαφριά εγκατάσταση η οποία να εξυπηρετεί την ενημέρωση των επισκεπτών της περιοχής σχετικά με τη σημασία της για τη μεσογειακή φώκια με τη χρήση κατάλληλων εποπτικών και ηλεκτρονικών μέσων.

22. Παραλίες Μανίκι και Καφίζη.

Όπως γίνεται φανερό από όσα έχουν ήδη αναφερθεί παραπάνω, η δημιουργία των ζωνών απόλυτης προστασίας στη στεριά και τη θάλασσα έχει ως στόχο να αποτρέψει την ανεξέλεγκτη χρήση από τους ανθρώπους του παράκτιου χώρου πολύ κοντά στα σημαντικά καταφύγια αναπαραγωγής των φωκιών. Η δημιουργία του ολοκληρωμένου πεζόδρομου θα δώσει από την άλλη μεριά τη δυνατότητα της διευθέτησης της ανθρώπινης κίνησης στην περιοχή και θα εξασφαλίσει την εύκολη πρόσβαση για κολύμβηση τόσο στον ορμίσκο Μανίκι όσο και στην παραλία Καφίζη. Η τελευταία μπορεί να οργανωθεί από τον Δήμο με γνώμονα την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών. Τόσο ο τρόπος αξιοποίησης όσο και η δυναμικότητα της παραλίας Καφίζη δεν θεωρείται ότι μπορούν να επηρεάσουν με κάποιο τρόπο την χρήση των αναπαραγωγικών καταφυγίων από τις φώκιες.

23. Τεχνητός φωτισμός δημόσιων και ιδιωτικών χώρων.

Οι φώκιες δεν είναι γνωστό ότι επηρεάζονται γενικώς από τον τεχνητό φωτισμό στον θαλάσσιο και παράκτιο χώρο. Παρόλα αυτά, όπως ήδη αναφέρθηκε εμφανίζονται ιδιαίτερα ευαίσθητες στους χώρους αναπαραγωγής και γαλουχίας των μικρών τους. Για τον λόγο αυτό θα πρέπει κατά μήκος της περιοχής απόλυτης προστασίας να αποφεύγεται οπωσδήποτε ο έντονος φωτισμός με προβολείς προς την πλευρά της θάλασσας και ακόμη περισσότερο προς τις εισόδους των αναπαραγωγικών καταφυγίων.

24. Πραγματοποίηση δράσεων ενημέρωσης του κοινού και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στην περιοχή.

Προτείνεται να οργανωθεί μια σειρά ενημερωτικών δράσεων στην περιοχή της Πέγειας και Πάφου με στόχο να ενημερωθεί τόσο το ευρύ κοινό όσο και ειδικές ομάδες (π.χ. παράκτιοι αλιείς, επιχειρηματίες/στελέχη που ασχολούνται με τον θαλάσσιο τουρισμό). Παράλληλα να οργανωθεί ένα πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στα σχολεία της περιοχής.

25. Εφαρμογή συστήματος επιστημονικής παρακολούθησης του είδους στην περιοχή μελέτης.

Προτείνεται ή ήδη εφαρμοζόμενη επιστημονική παρακολούθηση στην περιοχή από τις αρμόδιες υπηρεσίες, να οργανωθεί ακόμη καλύτερα και να βασιστεί: α) στην πλήρη κάλυψη των αναπαραγωγικών καταφυγίων με κατάλληλα συστήματα υπέρυθρων καμερών, β) σε ένα σαφώς καθορισμένο ετήσιο πρόγραμμα επισκέψεων των αρμόδιων επιστημόνων στα καταφύγια και γ) στην οργάνωση ενός συστήματος συλλογής πληροφοριών από τους πολίτες και ειδικά από αυτούς που ασχολούνται συστηματικά με δραστηριότητες στη θάλασσα και τις ακτές (π.χ. παράκτιοι επαγγελματίες και ερασιτέχνες αλιείς, επιχειρηματίες και στελέχη του θαλάσσιου τουρισμού). Το σύστημα επιστημονικής παρακολούθησης θα παρέχει τα απαραίτητα επιστημονικά δεδομένα που θα επιτρέψουν την αξιολόγηση της εφαρμογής των προτεινόμενων μέτρων όσο και της γενικότερης εξέλιξης της κατάστασης του είδους στην περιοχή.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ: ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ (σύμφωνα με τον εμπειρογνώμονα Δρ. Πάνο Δενδρινό)

Στη Μελέτη παρατίθενται επιπρόσθετα γενικές προτάσεις για μέτρα/δράσεις που κρίνονται χρήσιμες και απαραίτητες, εκτός των συμβατικών υποχρεώσεων των Μελετητών, τα οποία και υιοθετούνται από την Έκθεση, με στόχο την αποτελεσματική διαχείριση της μεσογειακής φώκιας σε εθνικό επίπεδο. Οι προτάσεις αυτές βασίστηκαν στην ευρεία γνώση και μακρόχρονη εμπειρία του Δρ. Δενδρινού στο συγκεκριμένο αντικείμενο όσο και στην γνώση που απέκτησε για το συγκεκριμένο θέμα στην Κύπρο. Οι προτάσεις συμπυκνώνονται στα παρακάτω:

26. Επικαιροποίηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης (National Action Plan) για τη Μεσογειακή Φώκια στην Κύπρο.

Όταν συντάχθηκε το πρώτο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για το είδος το 2011 αποτέλεσε ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο/οδηγό για τη διαχείριση του είδους στην Κύπρο. Παρόλα αυτά είναι προφανές ότι από τότε μέχρι και σήμερα τόσο τα δεδομένα όσον αφορά στην παρουσία του είδους αλλά και στις ανθρώπινες δραστηριότητες έχουν αλλάξει όσο και οι γνώσεις μας πάνω στο αντικείμενο είναι πλέον πολύ περισσότερες. Κρίνεται λοιπόν ως απαραίτητη η επικαιροποίηση του Σχεδίου Δράσης ώστε να βασιστεί στα πιο πρόσφατα επιστημονικά δεδομένα.

27. Ολοκληρωμένη οργάνωση του συστήματος επιστημονικής παρακολούθησης του είδους σε εθνικό επίπεδο.

Όπως έχει ήδη επισημανθεί έχει ξεκινήσει τα τελευταία χρόνια από πλευράς του αρμόδιου Τμήματος Αλιείας και Θαλασσίων Ερευνών μια σημαντική προσπάθεια επιστημονικής παρακολούθησης του είδους σε εθνικό επίπεδο. Προτείνεται το συγκεκριμένο σύστημα να οργανωθεί πλήρως και να βασιστεί: α) στη χρήση ενός δικτύου υπέρυθρων καμερών στα σημαντικότερα καταφύγια του είδους, β) σε ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα επισκέψεων των επιστημόνων στα σημαντικότερα καταφύγια του είδους, γ) στην οργάνωση ενός συστήματος συλλογής πληροφοριών από πολίτες και μιας ειδικά σχεδιασμένης γεωγραφικής βάσης δεδομένων, στα πρότυπα του Δικτύου Συλλογής Πληροφοριών και Διάσωσης που λειτουργεί τα τελευταία 25 χρόνια με μεγάλη επιτυχία στην Ελλάδα. Για την επιτυχή εφαρμογή του

συστήματος θα πρέπει να υπάρξει αποτελεσματικός συντονισμός και συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους κρατικούς φορείς αλλά να αναπτυχθούν και χρήσιμες συνέργειες/συνεργασίες με ιδιωτικούς φορείς.

28. Περαιτέρω εκπαίδευσή των εμπλεκόμενων.

Τις τελευταίες δυο δεκαετίες έχει αποκτηθεί εξαιρετικά μεγάλη εμπειρία και γνώση σε θέματα επιστημονική παρακολούθησης και διαχείρισης της Μεσογειακής Φώκιας στην Ελλάδα, όπου και βρίσκονται οι σημαντικότεροι αναπαραγόμενοι πληθυσμού του είδους στη Μεσόγειο. Προτείνεται η περαιτέρω εκπαίδευσή των επιστημονικών στελεχών των αρμόδιων υπηρεσιών της Κυπριακής Δημοκρατίας μέσω εκπαιδευτικών ταξιδιών στην Ελλάδα και συμμετοχής σε επιστημονικές δράσεις πεδίου καθώς και δράσεις διάσωσης και περίθαλψης ατόμων του είδους.

29. α) Οργάνωση μιας εθνικής καμπάνιας ενημέρωσης του κοινού στην Κύπρο σχετικά με την παρουσία της Μεσογειακής Φώκιας, καθώς και β) ενός εθνικού προγράμματος περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στα σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV: ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΔΡΑΣΕΙΣ/ΜΕΤΡΑ

(α) ΧΕΡΣΑΙΟ ΤΜΗΜΑ

30. Επέκταση της υφιστάμενης Ζώνης Προστασίας της Παραλίας:

Στο παρόν στάδιο κρίνεται ότι δεν χρειάζεται γενική επέκταση της υφιστάμενης Ζώνης Προστασίας της Παραλίας εντός της περιοχής μελέτης, πέραν του ορίου που έχει ήδη καθοριστεί από τον «Περί Προστασίας της Παραλίας Νόμο». Εντούτοις, προτείνεται όπως στις περιπτώσεις που η Ζώνη Προστασίας της Παραλίας έχει «στενέψει» εξαιτίας της θαλάσσιας – κυματικής διάβρωσης ή/και πολεοδομικών ρυθμίσεων να μελετηθεί η δυνατότητα επέκτασης του ορίου αυτού στο ανώτατο επιτρεπτό όριο (100 γιάρδες) που καθορίζεται στον Νόμο, ως Ζώνη Προστασίας της Παραλίας, όπου αυτό είναι εφικτό, και ιδιαίτερα στα σημεία που βρίσκονται πλησίον των καταφυγίων της μεσογειακής φώκιας.

31. Κατασκευή παραλιακού πεζόδρομου και πέτρινης περίφραξης:

Η δημιουργία παραλιακού πεζόδρομου στην περιοχή μελέτης, εκτεινόμενη από τον ορμίσκο Μανίκι μέχρι την παραλία λουομένων Καφίζη, αποσκοπεί στη διαχείριση των επισκεπτών, στη διευκόλυνση της πρόσβασής τους προς τη παραλία λουομένων στην περιοχή Καφίζη και στη μείωση της άτακτης διακίνησής τους στην περιοχή των Θαλασσινών σπηλιών. Επιπρόσθετα, η κατασκευή πέτρινης και καλαίσθητης περίφραξης παράλληλα με τον πεζόδρομο σε συγκεκριμένα σημεία, κατάλληλου ύψους που να αποτρέπει την εύκολη υπερπήδηση αλλά ταυτόχρονα να επιτρέπει τη θέα προς τη θάλασσα, θα αποτρέψει την πρόσβαση των επισκεπτών στις σπηλιές, αλλά παράλληλα θα προλαμβάνει τυχόν ατυχήματα που ενδεχομένως να συμβούν, αφού οι επισκέπτες με ρίσκο τη ζωή τους προσπαθούν να βγάλουν φωτογραφία με φόντο τις θαλασσινές σπηλιές. Οι θέσεις εγκατάστασης της περίφραξης έχουν χαρτογραφηθεί από το Τμήμα Δασών και το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης με τη σύμφωνη γνώμη του Δρ. Δενδρινού (η χαρτογράφηση των θέσεων εγκατάστασης της περίφραξης έλαβε υπόψη τις θέσεις των δύο φυτών του «Κόκκινου Βιβλίου της Χλωρίδας της Κύπρου»). Κρίνεται σκόπιμο να εγκατασταθούν ενημερωτικές πινακίδες ανά τακτά διαστήματα που να εξηγούν ότι δεν επιτρέπεται η πρόσβαση στις σπηλιές, τόσο για την προστασία του ενδιαιτήματος της μεσογειακής φώκιας, όσο και για τη δική τους ασφάλεια, λόγω του απόκρημνου χαρακτήρα της περιοχής. Το συγκεκριμένο μέτρο θα συμβάλει στην προστασία της φυσικής βλάστησης (οικοτόπους) που βρίσκεται εντός της

Ζώνης Προστασίας της Παραλίας, των δύο φυτών του «Κόκκινου Βιβλίου της Χλωρίδας της Κύπρου» και στη ρύθμιση της ανθρώπινης δραστηριότητας κοντά στα καταφύγια της μεσογειακής φώκιας. Η φυσική βλάστηση μπορεί να επανέλθει αν αφεθεί, βελτιώνοντας σταδιακά την κατάσταση διατήρησης των φυσικών οικοτόπων στην περιοχή. Κρίνεται σκόπιμο, στα πολύ διαταραγμένα σημεία, να ενισχυθεί η διαδικασία της φυσικής αποκατάστασης με επιλεκτικές φυτεύσεις των χαρακτηριστικών και συνοδών ειδών των τύπων οικοτόπων. Η αποκατάσταση της βλάστησης θα συμβάλει ακόμη περισσότερο στην ανάδειξη της φυσικής αξίας της περιοχής, ενισχύοντας το τουριστικό προϊόν της συγκεκριμένης περιοχής.

32. Απομάκρυνση των ξενικών / εισβλητικών ειδών από την περιοχή μελέτης:

Τα ξενικά/ εισβλητικά είδη ανταγωνίζονται σε χώρο και θρεπτικά τα φυσικά είδη μιας περιοχής, με τελική επικράτηση των πρώτων. Δεν υπάρχει σημαντικός αριθμός ξενικών/ εισβλητικών φυτικών ειδών στην περιοχή μελέτης. Εντούτοις, θα πρέπει να απομακρυνθούν το συντομότερο, προτού επεκταθούν περισσότερο. Σε συνδυασμό με το μέτρο που ακολουθεί θα συμβάλουν σταδιακά στην αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής μελέτης.

33. Διαχείριση χώρων πρασίνου:

Οι χώροι πρασίνου οποιονδήποτε αναπτύξεων, που αναμένεται να δημιουργηθούν μελλοντικά, να χωροθετούνται προς την πλευρά της θάλασσας, κατά μήκος της Ζώνης Προστασίας της Παραλίας, ώστε να δημιουργηθεί μια μεγαλύτερη ζώνη ασφαλείας από τις θαλασσινές σπηλιές. Παράλληλα, δεν θα πρέπει να δίνεται η δυνατότητα σε ιδιοκτήτες γης για εξαγορά του χώρου πρασίνου στο πλαίσιο μιας ανάπτυξης. Συνάμα, στους όρους πολεοδομικής άδειας θα πρέπει να ενταχθεί η πρόνοια για αξιοποίηση τοπικών ειδών χλωρίδας για την τοπιοτέχνηση των χώρων πρασίνου/κήπων και να αποφεύγεται η χρήση ξενικών/εισβλητικών ειδών. Προτείνεται επίσης όπως απομακρυνθούν όλα τα ξενικά/ εισβλητικά είδη που ήδη υπάρχουν σε χώρους πρασίνου και να απαγορευτεί η χρήση ζιζανιοκτόνων και λιπασμάτων σε χώρους πρασίνου/κήπους, αφού με το ξέπλυμα της βροχής καταλήγουν στη θάλασσα, με ότι αυτό συνεπάγεται.

34. Έλεγχος φωτισμού δημόσιων και ιδιωτικών χώρων:

Οι αρμόδιες υπηρεσίες του κράτους θα πρέπει να ελέγξουν αν υπάρχουν δημόσια ή ιδιωτικά

φωτιστικά σώματα στην περιοχή μελέτης που κατευθύνουν το φως στη θάλασσα και ιδιαίτερα στις εισόδους των αναπαραγωγικών καταφυγίων της μεσογειακής φώκιας. Η μεσογειακή φώκια εμφανίζεται ιδιαίτερα ευαίσθητη στους χώρους αναπαραγωγής και γαλουχίας των μικρών της, οπότε οποιαδήποτε μορφή ενόχλησης θα πρέπει να αποφεύγεται. Επιπρόσθετα, να εξεταστεί κατά πόσο είναι δυνατή η αντικατάσταση του οδικού φωτισμού, ώστε να συμβαδίζει με τις απαιτήσεις για προστασία των τεσσάρων χειρόπτερων. Η φωτορύπανση επηρεάζει τις οικολογικές συμπεριφορές, όπως είναι η τροφοληψία, η αναπαραγωγή και η επικοινωνία ενός ευρέως φάσματος ειδών και κυρίως των νυκτόβιων θηλαστικών, πουλιών και εντόμων. Για τον σκοπό αυτό θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί ζεστό-λευκό (warm-white)/φυσικού χρώματος φως (θερμοκρασίας < 4,200 kelvin). Η απόσταση των φωτεινών πηγών μεταξύ τους να είναι αρκετά μεγάλη ώστε να δημιουργούνται «σκοτεινά καταφύγια» και το ύψος των κολώνων φωτισμού θα πρέπει να σχεδιαστεί σωστά ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι επιπτώσεις στην άγρια πανίδα. Τέλος, να ελαχιστοποιηθεί η διάχυση του φωτός σε όσο το δυνατό πιο οριζόντια (όχι περισσότερο από 90ο πάνω από τον ορίζοντα) και να χρησιμοποιηθούν κάτοπτρα, με σκοπό να κατευθύνουν την φωτεινή πηγή στο σημείο που χρειάζεται. Οι ακτίνες φωτός δεν πρέπει να κατευθύνονται προς τον ουρανό ή να στοχεύουν δέντρα, καθώς αυτό θα έχει επιπτώσεις σε νυκτόβια και άλλα είδη πουλιών που κουρνιάζουν σε αυτά. Τέτοιου τύπου φωτισμός θα πρέπει να υιοθετείται, ως όρος για εξασφάλιση πολεοδομικής άδειας, σε κάθε μελλοντική ανάπτυξη που θέλει να φωτίζει τον εξωτερικό χώρο του σπιτιού και το χώρο πρασίνου.

(β) ΘΑΛΑΣΣΙΟ ΤΜΗΜΑ

35. Δημιουργία Ζώνης Απόλυτης Προστασίας των Θαλασσινών Σπηλιών:

Ο καθορισμός μιας ζώνης απόλυτης προστασίας, στην ξηρά και στη θάλασσα, αποσκοπεί στον αποκλεισμό μιας μικρής περιοχής από την ανθρώπινη παρουσία. Απώτερος σκοπός είναι η διαφύλαξη και η αποφυγή οποιασδήποτε μορφής ενόχλησης στα καταφύγια της μεσογειακής φώκιας και των δύο νυχτερίδων που διατηρούν καταφύγια εντός της περιοχής μελέτης. Η ζώνη απόλυτης προστασίας εκτείνεται από το βόρειο άκρο (σημείο Α) μέχρι σχεδόν το νότιο άκρο (σημείο Β) της περιοχής μελέτης (όπως φαίνεται στην σελίδα 28 της Μελέτης) και περιλαμβάνει όλες τις θέσεις αναπαραγωγής και ξεκούρασης/γαλουχίας της μεσογειακής φώκιας. Το όριο της Ζώνης στην ξηρά συμπίπτει σε μεγάλο βαθμό με την προτεινόμενη θέση κατασκευής της περίφραξης, ενώ το όριο της Ζώνης στη θάλασσα είναι

η νοητή γραμμή που ενώνει τα σημεία Α και Β. Στην περιοχή αυτή θα απαγορεύεται οποιαδήποτε ανθρώπινη δραστηριότητα και παρουσία (εξαιρουμένου δράσεων επιστημονικής παρακολούθησης/διαχείρισης ή έκτακτης ανάγκης).

36. Δημιουργία Ζώνης Ελεγχόμενης Θαλάσσιας Κυκλοφορίας:

Σκοπός της συγκεκριμένης ζώνης είναι ο έλεγχος της διακίνησης πλησίον των Θαλασσινών Σπηλιών και σε άμεση συσχέτιση με τη Ζώνη Απόλυτης Προστασίας. Στη συγκεκριμένη περιοχή επιτρέπεται η παράκτια επαγγελματική αλιεία, αλλά και η διέλευση με μικρά κωπήλατα σκάφη μικρότερα των 4 m. Με το μέτρο αυτό εξασφαλίζεται η αποφυγή οποιασδήποτε έντονης ενόχλησης που προκαλείται από μεγάλα σκάφη και ταχύπλοα σκάφη (π.χ. jet ski), αλλά συνάμα δεν αποκλείεται η επαγγελματική δραστηριότητα των ψαράδων της περιοχής, ούτε η παρατήρηση από μακριά των Θαλασσινών Σπηλιών με μικρά κωπήλατα σκάφη.

(γ) ΓΕΝΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

37. Έλεγχος εκδηλώσεων:

Προτείνεται όπως απαγορευτεί οποιαδήποτε μορφή εκδήλωσης που δύναται να προκαλέσει ηχορύπανση ή φωτορύπανση στη Ζώνη Απόλυτης Προστασίας των Θαλασσινών Σπηλιών. Να εξεταστεί η δυνατότητα εφαρμογής του μέτρου και 200 μέτρα περίξ της Ζώνης Απόλυτης Προστασίας των Θαλασσινών Σπηλιών.

38. Έλεγχος επεμβάσεων:

Προτείνεται όπως απαγορευτεί οποιαδήποτε εργασία εκτέλεσης έργων θωράκισης των παράκτιων πρανών ή αφαίρεσης βράχων από τη θάλασσα ή την παραλία, και τα οποία ενδέχεται να προκαλέσουν αλλοίωση του υποστρώματος ή των σπηλιών ή της τοπογραφίας της περιοχής μελέτης.

39. Εφαρμογή συστήματος παρακολούθησης:

Αποτελεί ένα από τα κρισιμότερα μέτρα. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται τόσο η παρακολούθηση εφαρμογής των πιο πάνω μέτρων από τα αρμόδια τμήματα του κράτους (Τμήμα Περιβάλλοντος, Τμήμα Δασών, Τμήμα Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών), όσο και η συνέχιση - ενίσχυση της υφιστάμενης παρακολούθησης της μεσογειακής φώκιας. Πιο

συγκεκριμένα, προτείνεται όπως η παρακολούθηση της μεσογειακής φώκιας να ενισχυθεί με κατάλληλα συστήματα παρακολούθησης υπέρυθρων καμερών, καθώς επίσης με ένα καλά καθορισμένο πρόγραμμα επισκέψεων στα καταφύγια της. Τα δεδομένα που θα προκύψουν θα επιτρέψουν την αξιολόγηση της εφαρμογής των μέτρων που προτείνονται, ως προς την ευνοϊκή κατάσταση διατήρησης του είδους *Monachus monachus* στην περιοχή των Θαλασσινών Σπηλιών.

40. Υλοποίηση δράσεων ενημέρωσης:

Η ετοιμασία και εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου προγράμματος ενημέρωσης που θα αφορά στο ευρύ κοινό, σε ειδικές ομάδες (επαγγελματίες ψαράδες, καταδυτικός τουρισμός, κλπ.) και σε σχολεία της περιοχής αναμένεται να αυξήσει την ευαισθησία των κατοίκων της περιοχής και των ατόμων που δραστηριοποιούνται επαγγελματικά στην περιοχή, ως προς την σημαντικότητα της διατήρησης των ενδιαιτημάτων των Θαλασσινών Σπηλιών.

Τμήμα Περιβάλλοντος

13/03/2019